

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ

Нікола С. О.,
*канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
м. Одеса*

Впровадження фінансових інновацій завжди було орієнтоване на ефективне управління фінансовими ресурсами та ризиками з метою забезпечення розвитку, конкурентоспроможності, фінансової стійкості в умовах економічної нестабільності. Таким чином, перед тим, як розглянути можливості практичних застосувань інновацій у сфері фінансів в Україні, необхідно окреслити основні проблемні зони вітчизняної фінансової системи.

Доцільно зауважити, що, оскільки для України характерна континентальна модель економіки, розвиток банківського сектору відбувався значно вищими темпами в порівнянні з фондовим ринком. На сьогоднішній день фондовий ринок України не є повноцінним фінансовим механізмом, який би ефективно виконував функції перерозподілу капіталу та сприяв би його залученню.

Розглядаючи ж проблеми в рамках банківського сектору України, ми можемо спостерігати наступну тенденцію. Протягом 2014-2016 років діяльність банків в Україні істотно скорочувалася, і тільки з 2017 р. почала незначною мірою відновлюватися і нарощувати свої темпи. На даний момент на території країни налічується 88 платоспроможних банків, при цьому 92 знаходиться в стадії ліквідації і 4 визнані неплатоспроможними. У третьому кварталі 2019 р. чисті корпоративні кредити зросли на 4,7 % - в першу чергу, за рахунок державних банків (крім Приватбанку) та іноземних банків.

Окремі великі дефолтні кредити є повністю зарезервованими; вони були списані або реструктуризовані на загальну суму понад 10 млрд грн. При цьому частка непрацюючих кредитів суб'єктам господарювання протягом 2016 – 2019

років зростає більше, ніж на 20 %, склавши 55,2 %, а домашнім господарствам – на 57,7 %. Частка таких кредитів в портфелях банків за цей же період часу стабільно зростає: в державних банках – на 59,3 %, іноземних - 45,9 %, приватних - 28,6 %. При цьому середня величина загального покриття непрацюючих активів у 2016 – 2019 роках становить 76,6 % [1].

Серед основних причин загального погіршення показників діяльності банків можна виділити: нестабільну макроекономічну ситуацію в країні, девальвацію національної валюти, низьку платоспроможність населення, а також необхідність формувати величезні резервні фонди для покриття неплатоспроможних активів, що негативно відображається на прибутковості інших банків.

Однією з гострих проблем українських банків є зростання проблемних кредитів. Як показала практика, після введення в 2017 році нових правил оцінки кредитних ризиків (стандарт IFRS 9), було виявлено, наскільки сильно банки недооцінюють, або приховують загрозу, пов'язану зі своїми боржниками. Таким чином, найбільші банки країни тримають у своєму портфелі найбільшу кількість прострочених кредитів.

В даному випадку саме технологія децентралізованих реєстрів стала б рішенням. Вона дозволила б створити єдину, але розподілену по безлічі вузлів (комп'ютерів), пов'язаних мережею, базу, яка була б доступна (повністю або частково) всім безпосереднім учасникам процесу. Для неї була б характерна повна прозорість, надійність і безпосередня кооперація всіх банків і кредитних бюро України.

Крім того, це буде перша спроба в Україні створити повноцінний цифровий «токен» для населення. Під цим мається на увазі, що, зібравши всю необхідну інформацію, клієнт, за допомогою банку, передасть її до відповідної блокчейн-бази. Доступ до цієї бази або окремих її елементів в подальшому матимуть не тільки банки або регулюючі кредитні органи, а й інші установи, що вимагають для своєї діяльності ті або інші відомості про населення. Далі

така база буде лише доповнюватися і швидко адаптуватися до загальних змін на державному рівні. Все це в черговий раз потягне за собою зниження витрат в цілому і підвищення ефективності роботи як державних структур, так приватних організацій.

Описуючи загальний ефект від впровадження подібної технології, можна прийти до наступних висновків. Скорочення операційних витрат призведе до очевидного зростання прибутку банків. Як наслідок, один з основних напрямків діяльності НБУ сьогодні, а саме, рекапіталізація українських банків, зменшить свою необхідність. Відкрита і проста система стимулюватиме зростання рівня довіри населення, яке у відповідь почне користуватися послугами банків з більшою активністю. Це приверне потік депозитів, а також дозволить банкам відновити кредитну діяльність і почати знову фінансувати реальний сектор економіки.

Основний висновок, до якого можна прийти, аналізуючи європейський досвід у впровадженні фінансових інновацій, полягає в тому, що будь-яка ініціатива, направлена на підвищення добробуту суб'єктів господарювання чи населення, активно підтримується урядами країн ЄС. В Україні натомість навпаки, будь-яка ініціатива зіштовхується з перешкодами з боку уряду та законодавчої бази зокрема. Створені умови на даний момент не дають розвиватися та модернізуватися жодній зі складових фінансової системи України. При цьому весь потенціал українських інноваторів перенаправляється за кордон.

Список використаних джерел:

1. Огляд банківського сектору, лютий 2020 року [Електронний ресурс] / Національний Банк України. Mode of access.: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2020-02.pdf?v=4